

Huvudman

Ragunda kommun
ragunda.kommun@ragunda.se

Beslut

Datum 2025-06-24
Dnr SI 2025:4255
Sida 1 (18)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Hansåkerskolan i Ragunda kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ragunda kommun att senast den **24 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande skolans arbete med trygghet och studiero, kränkande behandling och placering i särskild undervisningsgrupp. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Ragunda kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Ragunda kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet och studiero samt kränkande behandling

1. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön och studiero i undervisningen, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbetsätt och förhållningssätt avseende trygghet och studiero. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder. Inkom även med en redogörelse för åtgärder som genomförts vid skolenheten i det förebyggande och åtgärdande arbetet för att skapa trygghet och studiero under perioden 24 juni – 10 oktober 2025 (4 kap. 4 § och 5 kap. 3 § skollagen).
2. Se till att rektorn fattar beslut om skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska ges in till Skolinspektionen i samband med redovisningen (5 kap. 4 e § skollagen).

3. Se till att upprätta en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs i den egna verksamheten för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever, en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under läsåret 2025/26 samt en redogörelse för hur de planerade åtgärderna från föregående år har genomförts. Planen ska upprättas under medverkan av eleverna (6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).
4. Se till att vid minst ett tillfälle informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och hur dokumentationen har förmedlats. Huvudmannen ska därtill ge in en sammanställning över hur många anmälningar om kränkande behandling som inkommit till rektorn under perioden 24 juni – 10 oktober 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § samt 6 kap. 10 § skollagen).
5. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 10 oktober 2025 informera samtlig personal om skollagens bestämmelser kring personalens befogenheter att agera för att tillförsäkra eleverna studiero, hur disciplinära åtgärder såsom utvisning ur undervisningslokalen kan och får användas samt hur disciplinära åtgärder ska dokumenteras. Inkom med en redogörelse för hur och när informationen har förmedlats (2 kap. 34 § skollagen och 5 kap. 3, 6, 7 och 24 §§ skollagen).
6. Se till att vid minst ett tillfälle innan 10 oktober 2025 informera samtlig personal om skyldigheten att utreda orsaker till att en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse. Detta inkluderar information om under vilka förutsättningar en utredning om särskilt stöd ska inledas. Inkom med en redogörelse för hur och när informationen har förmedlats (2 kap. 34 § skollagen, 3 kap. 7 § skollagen och 5 kap. 9–10 §§ skollagen).
7. Rektorn ska se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Utifrån resultatet av utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. För varje sådan utredning som startas ska samråd ske med elevens vårdnadshavare. Rektorn ska dokumentera hur många

utredningar som startats under perioden 24 juni – 10 oktober 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9–10 §§ skollagen).

8. Se till att utreda orsakerna till att elev 3, 13 och 14 vid upprepade tillfällen stört ordningen. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfylld för någon av eleverna ska även en sådan utredning inledas. Samtliga utredningar ska ges in till Skolinspektionen i samband med redovisningen (5 kap. 9 § skollagen).

Placering i särskild undervisningsgrupp

1. Rektorn ska se till att beslut som innebär att en elev placeras i en särskild undervisningsgrupp och som inte utgör en tillfällig omplacering endast fattas inom ramen för ett åtgärdsprogram som grundar sig i en utredning av elevens behov av särskilt stöd. För det fall elev 7, 8 och 9 är placerade i en särskild undervisningsgrupp vid tidpunkten för huvudmannens redovisning, inkom med åtgärdsprogram för elev 7, 8 och 9 (3 kap. 7, 9 och 11 §§ skollagen samt 5 kap. 12 § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:4255) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2024 inlett en tillsyn av grundskolan Hansåkerskolan i Ragunda kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Hansåkerskolan årskurs 4–9 följer gällande bestämmelser kring trygghet och studiero, kränkande behandling och placering i särskild undervisningsgrupp.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen inledningsvis har begärt in viss dokumentation, bland annat uppgifter om vilka elever som är föremål för särskilt stöd och åtgärdsprogram, ordningsregler och skolans plan mot kränkande behandling för läsåren 2023/2024 och 2024/2025. Intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan samt rektor har genomförts mellan den 13 och 22 maj 2025. Ytterligare dokumentation har

inhämtats, bland annat bakomliggande utredning kring särskilt stöd och aktuellt åtgärdsprogram för elev 14 och elev 2, skolans årshjul för förebyggande arbete kring trygghet och studiero samt information avseende när och hur utredning om ordningsstörande beteende genomförs. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet, men har inte inkommit med några synpunkter.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning (se aktbilaga 4). Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen.

Föreläggande

Trygghet och studiero samt kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Trygghet och studiero

Elever och lärare uppger vid intervjuer att studieron kan variera och att vissa lektioner präglas av prat och störningar, där elever rör sig runt i klassrummet och påverkar lärarens möjlighet att bedriva undervisningen. Lärarna uppger att de ibland måste ändra planeringen på grund av att det inte är studiero och att konflikter som uppstår på rasterna ofta fortsätter in i klassrummet. Lärarna behöver hantera dessa konflikter innan

undervisningen kan börja. Elever och lärare uppger att om elever stör studieron så säger lärare till. Även samtal till elevens vårdnadshavare kan aktualiseras.

Lärare på mellanstadiet uppger vid intervju att det varje vecka förekommer slagsmål mellan eleverna som påverkar tryggheten och studieron under lektionstid. Elever, lärare, elevhälsan och rektorn uppger att tryggheten på skolan är bristande och ger som exempel att det är ett hårt språkbruk bland eleverna. Flera elever säger i intervju att det finns grupperingar på skolan som ofta leder till konflikter. Eleverna säger att det finns en risk att elever hamnar utanför gemenskapen om de inte ingår i någon grupp. En representant från elevhälsan samt rektorn berättar att en elev valde att byta skola vid sportlovet eftersom eleven känt sig utsatt. Rektorn uppger att skolan har arbetat med denna problematik under förra läsåret och att både vårdnadshavare och externa aktörer varit involverade i det arbetet.

En lärare berättar vid intervju att elever väljer att gå på toaletten under lektionstid istället för att gå under rasten för att undvika trängsel i korridorerna och då eleverna upplever det som tryggare. Både elever och lärare uppger att det finns vuxna utomhus på rasterna och att personal alltid är närvarande i kafeterian.

Vid intervjuer framkommer att både lärare och rektorn uppger att skolan lämnar in anmälningar till socialtjänsten vid misstanke om att en elev far illa eller när det föreligger oro för elevens välfärd. Rektorn ansvarar för att skicka in anmälan, medan övrig personal bidrar med relevant information till ärendet.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Elever uppger att de har fått besvara enkäter om trygghet och studiero under innevarande läsår, men att de inte har fått någon återkoppling på enkäten eller dess resultat. Både elever och lärare uppger att det inte har genomförts något tematiskt eller skolövergripande arbete kring trygghet och studiero under läsåret.

Lärare och representanter för elevhälsan uppger att det finns ett årshjul för riktade insatser som genomförs under läsåret för de olika klasserna. Det kan handla om informationsinsatser kring exempelvis tobak och alkohol. Skolinspektionen har tagit del av skolans årshjul. Rektorn uppger att arbetet i årshjulet sker på klassnivå utifrån riktade behov och att den psykosociala delen av elevhälsan genomför insatserna. Det kan handla om samtycke av olika former, hur elever kan göra för att stå emot grupstryck, att vara en bra kompis, hur eleverna hittar fokus eller studieteknik. Rektorn säger att de haft några riktade insatser med filmer och lektionsmaterial och att analyser av vilka behov som finns sker på vårterminen för att arbetet ska kunna starta på höstterminen. Rektorn uppger vidare att arbetet med

årshjulet varit "haltande" under vårterminen 2025 eftersom det varit en del personalomsättningar och att några få insatser har genomförts för vissa klasser. Rektorn uppger vidare att insatser kring språkbruket och fysiska konflikter även sker utifrån årshjulet och att det arbetet varit riktat till elevgrupper där utmaningar finns.

Ordningsregler

Elever berättar vid intervju att skolan har ordningsregler och att de känner till ordningsreglerna. Eleverna ger exempel på ordningsregler men säger också att många inte följer dem, exempelvis att kan det förekomma hårt språkbruk eller att elever använder keps i skolan fastän det inte är tillåtet. Att dessa regler inte följs bekräftas av lärare, elevhälsa och rektor vid intervju. Flera elever uppger vid intervju att eleverna fått vara med och lämna förslag på ordningsregler vid klassråd men eleverna vet inte vem som har fastställt ordningsreglerna. Lärare och rektor uppger att elevråden på högstadiet har fallit bort under läsåret och det skulle behövts fler tillfällen då elevrådet fått möjlighet till att träffas. Lärare och representanter för elevhälsan uppger att personalen har haft svårigheter med att enas om vilka ordningsregler som ska gälla. Lärarna uppger att ordningsreglerna diskuterades vid höstterminens början 2024 och att personalen följer upp dem vid behov, men eleverna har inte varit delaktiga i någon systematisk utvärdering. Rektorn berättar att eleverna har fått framföra sina åsikter om reglerna, men utan större möjligheter att påverka dem. Både elever, lärare och rektor uppger att skolans personal tillämpar reglerna olika, särskilt vad gäller kepsanvändning. Enligt rektor har reglerna kring kepsar och mobiltelefoner diskuterats vid ett extra arbetslagsmöte, men inga ändringar har gjorts.

Enligt skolans ordningsregler är skolan en mobilfri miljö. Mobiltelefoner ska antingen lämnas in på skolans mobilhotell vid dagens början, förvaras hemma eller placeras i elevernas skåp. Mobiltelefonerna kan därefter hämtas ut i slutet av skoldagen. I intervjuer med lärare och rektor framkommer att det saknas skriftliga rutiner för hur mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning ska omhändertas. Lärare och rektor berättar att man har pausat arbetet med att ta fram rutiner för hur mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning ska omhändertags i väntan på beslut från riksdagen i denna fråga. Eleverna har inte tillgång till personliga datorer. Istället finns en uppsättning datorer i varje klassrum som kan användas vid behov under lektionerna.

Utöver skolans ordningsregler har varje klass även utformat klassrumsregler i samråd med eleverna. En lärare har uppgett att det i hans klassrum initialt var tillåtet att bära keps, men att denna regel senare ändrades eftersom den stod i konflikt med skolans övergripande ordningsregel som förbjuder användning av keps.

Plan mot kränkande behandling

Skolinspektionen har tagit del av både föregående års- och innevarande läsårs plan mot kränkande behandling. I de planerna anges att utvärdering, uppföljning, analys och åtgärder ska genomföras under vecka 42, 2024 men inget av detta har genomförts uppger rektorn vid intervjun.

Lärarna är osäkra på om eleverna har fått vara delaktiga i utformningen av planen mot kränkande behandling. Vid intervjuerna uppger flera elever att de inte känner till planen. Lärarna uppger vid intervju att planen har reviderats och presenterats för lärarna vid läsårets start 2024 och att lärarna har haft möjlighet att lämna synpunkter på planen. En lärare berättar att arbetet med planen avstannade efter att den tidigare kuratorn slutade på skolan i slutet av höstterminen 2024.

Elevhälsans representanter uppger vid intervju att de inte kan ge detaljerade svar om planen, eftersom det är socialpedagogen och tidigare anställd kurator som ansvarade för den. Rektorn uppger vid intervju att skolan reviderar planen och gör en översyn, men att planen skulle kunna vara ett större stöd för verksamheten. Rektorn uppger vidare att planen reviderades, men var för svår att utvärdera, vilket har lett till att analys av genomförda åtgärder uteblivit.

Anmäla och utreda kränkande behandling

Lärare uppger att när personal får kännedom om att en elev känner sig kränkt så anmäler personalen händelsen i ett digitalt system. Därefter pratar lärarna med de inblandade eleverna och vårdnadshavare kontaktas. Lärarna berättar vidare att utsatt elev kan välja om de vill göra en anmälan om kränkande behandling eller inte. Om den utsatta eleven avstår från att göra en anmälan, upprättas oftast ingen anmälan. Lärarna säger att elever kan utsättas för påtryckningar från den som utsatt och att det kan påverka elevens beslut om att upprätta en anmälan eller inte. Flera lärare uppger vid intervju att anmälan inte sker för samtliga händelser av kränkande behandling som inträffar på skolan. En lärare berättar att det kan hända att händelser av kränkande behandling glöms bort då det ibland kan inträffa flera olika händelser under en och samma skoldag. En annan lärare uppger att det förekommer "straffreduktion" där flera händelser av kränkande behandling anmäls tillsammans istället för att varje enskild händelse anmäls. En lärare uppger att läraren har gjort flera anmälningar som ännu inte har hanterats.

Lärare på högstadiet berättar att anmälningar inte alltid görs via det digitala systemet, utan att händelser också kan lämnas över till "supermentorn" för hantering. Lärarna beskriver att supermentorn är mentor för elever i årskurs 7, 8 och 9 och har till uppgift att se till elevernas sociala behov samt sköta kontakt med vårdnadshavare. Lärarna uppger att

de sällan får återkoppling efter att en anmälan har gjorts. Vissa lärare anser att rutinen för att anmäla när en elev känner sig kränkt av en personal är oklar och att de inte vet hur de ska gå tillväga om de skulle få kännedom om en händelse då en elev upplever sig kränkt av personal.

Rektorn uppger att skolans rutin kräver att anmälningar genomförs i skolans system. När en anmälan upprättas skickas det en notis både till rektorn och huvudmannen. Rektorn uppger vidare att de händelser av kränkande behandling som lämnas till supermentorn för hantering också skickas till rektorn för kännedom och att antingen rektorn eller supermentorn då lägger in en anmälan i systemet. Rektorn menar att rutinen är tydlig och finns beskriven i planen mot kränkande behandling samt att det finns exempel på situationer under innevarande läsår där personal har utretts för kränkande behandling mot elev.

Vid upprepade kränkningar råder olika uppfattningar hos skolpersonalen kring hanteringen. Vissa lärare säger att en ny anmälan görs vid varje händelse, medan andra uppger att det hanteras inom samma ärende. Enligt rektorn hanteras upprepade kränkningar med samma utsättande elev inom samma ärende och en ny utredning startas inte.

På frågan om vem det är som genomför utredningar om kränkande behandling ger lärarna olika svar. Olika lärare svarar att supermentorn, elevhälsan, trygghetsteamet eller rektorn kan vara den som genomför utredningarna.

Lärarna berättar att åtgärd efter avslutad utredning oftast består av samtal med eleverna, men att skriftliga varningar också ibland förekommit. En representant från elevhälsan beskriver att utredningen innebär samtal med de inblandade eleverna samt deras vårdnadshavare, men uttrycker osäkerhet kring vilka ytterligare åtgärder som vidtas. Rektorn förklarar att utredningen syftar till att kartlägga händelseförloppet och ge stöd till den utsatta eleven. Enligt rektorn är den vanligaste åtgärden samtal med inblandade elever och vårdnadshavare, kompletterat med insatser för att trygga skolmiljön.

Rektorn uppger att det är rektorn som delegerar ansvaret avseende vem som ska hantera utredningar av kränkande behandling. Skolan har två trygghetsteam, ett för låg- och mellanstadiet respektive ett för högstadiet. Enligt rektorn har trygghetsteamet för låg- och mellanstadiet ännu inte kommit igång på grund av personalomsättningar.

Disciplinära åtgärder

Lärarna uppger att elever har blivit utvisade, både i kortare perioder och hela lektioner. När en elev visas ut registreras händelsen som frånvaro i skolans system, men ingen specifik dokumentation görs kring orsaken till frånvaron, säger lärarna.

Rektorn uppger att skolan använder sig av disciplinära åtgärder och att det bland annat förekommit byte av undervisningsgrupp för vissa elever. Rektorn säger att det saknas en skriftlig rutin för utvisning från lektionen och att det som händer när en elev visas ut är att eleven registreras som frånvarande i skolans närvarosystem. Rektorn uppger vidare att utvisning har diskuterats på arbetslagsmöte och att skolans lärare behöver bli bättre på att använda den åtgärden.

Upprepade ordningsstörningar eller olämpligt beteende

Vid intervjuer med elever och lärare framkommer att vissa elever återkommande påverkar tryggheten och studieron negativt för andra elever. Det handlar bland annat om olämpligt språkbruk, kränkningar, störande beteenden och våld under lektioner och raster. Lärare uppger att elev 2, 3, 7, 8, 9, 13, 14 och 17 återkommande påverkar tryggheten och studieron negativt genom ordningsstörande eller olämpligt beteende.

Lärare uppger att det vanligaste sättet att hantera sådana beteenden är att prata med eleven och vid behov kan ett möte med vårdnadshavarna bli aktuellt. En lärare säger att det sällan genomförs en formell utredning utan oftast så handlar det om informell dialog med berörd elev. Flera lärare nämner att upprepade beteendeproblem kan leda till att läraren anmäler eleven till elevhälsan.

Vid en intervju med representanter från elevhälsan framkommer att det är oklart om formella utredningar om orsaker till ordningsstörande beteende genomförs men att samtal med vårdnadshavare oftast aktualiseras och ibland även samtal med rektorn.

Rektorn uppger att skolan inte genomför särskilda utredningar kring ordningsstörande beteende. Däremot görs utredningar om särskilt stöd och trygghetsutredningar vid kränkande behandling, där åtgärder behöver vidtas.

Följande information har framkommit om elever:

Elev 2 uppges av lärare vara en elev som påverkar tryggheten och studieron negativt för andra elever. En lärare uppger att eleven är som en "osalig ande" och att eleven har svårt att hålla fokus. Lärarna berättar att elev 2 inte har utretts för ordningsstörande beteende, även om en av lärarna anser att en sådan utredning skulle vara nödvändig. Representanter från elevhälsan och rektorn uppger att en utredning kring särskilt stöd har genomförts och att eleven ges det stöd som eleven är i behov av. Skolinspektionen har begärt in elevens utredning om behov av särskilt stöd och elevens åtgärdsprogram.

Elev 3 uppges av elever vara en elev som påverkar tryggheten och studieron negativt för andra elever, då elev 3 stör under lektionerna. Vid

intervju uppger rektorn att ingen utredning om orsaker till ordningsstörande beteende har genomförts, men framhåller att elevens beteende snarare är ett uttryck för inre och yttre frustration än illvilja. Det finns ingen utredning om elevens behov av särskilt stöd, men rektorn säger att eleven har behov av stöd i sociala- och inlärningssituationer, samt att eleven ges detta stöd genom en åtgärd att öka personaltätheten i den elevgrupp elev 3 tillhör.

Elev 13 uppges av en lärare vara en elev som påverkar tryggheten negativt för andra elever och som uppträder ordningsstörande eller olämpligt. Rektorn berättar att elev 13 kan hamna i affekt. En representant från elevhälsan uppger att elev 13 står på väntelistan för en läs- och skrivutredning samt pedagogisk bedömning, vilket representanten säger behövs för att kunna söka externt stöd. En annan representant för elevhälsan uppger att det inte har bedömts finnas behov av en utredning kring elevens behov av särskilt stöd då det finns utökat vuxenstöd i elevens klassrum. Rektorn uppger att eleven vid flera tillfällen har varit utsatt för kränkande behandling. Skolan har haft samtal med eleven och dennes vårdnadshavare med anledning av detta. Skolinspektionen har begärt att få ta del av utredning om orsaker till ordningsstörande beteende för eleven samt information om när och hur en sådan utredning gått till, vilka som har deltagit och vad utredningen visat. Inkommen dokumentation består av skolans anteckningar kring eleven och en allmän pedagogisk bedömning med syfte att ge en allsidig och realistisk bild av elevens förutsättningar att nå kunskapskraven i årskurs 6. Bedömningen är genomförd under höstterminen 2023 och vårterminen 2024 och är daterad den 13 mars 2024. Det saknas information om beslut att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram.

Elev 14 uppges av lärare vara en elev som påverkar tryggheten negativt för andra elever och uppträder ordningsstörande eller olämpligt då eleven ofta hamnar i slagsmål under skoltid. En representant från elevhälsan uppger att eleven knuffas och att eleven utmanar andra elever. En lärare säger att eleven inte utretts för ordningsstörande beteende, vilket bekräftas av representanter från elevhälsan och rektorn. Elevens behov av särskilt stöd har utretts. Skolinspektionen har fått ta del av pedagogisk utredning och åtgärdsprogram för elev 14, där det framgår att en beteendeutredning har genomförts och att åtgärder satts in.

Elev 17 uppges av en lärare vara en elev som påverkar tryggheten och studieron negativt för andra elever och som uppträder ordningsstörande eller olämpligt genom att ha ett utåtagerande verbalt agerande som blivit värre under vårterminen 2025. Vid intervjun uppger en lärare att eleven inte har utretts för ordningsstörande beteende. En representant från elevhälsan bekräftar att en pedagogisk bedömning har genomförts för att vårdnadshavarna ska kunna ansöka om extern hjälp. Rektorn uppger att

ingen utredning kring ordningsstörande beteende har gjorts för eleven och att en utredning om särskilt stöd inte är aktuell i dagsläget.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Av 4 kap. 3–4 §§ skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen, både på huvudmannanivå och på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 49 ff. och 229 f., framgår att ställningstaganden som huvudmannen gör i det förebyggande arbetet kring trygghet och studiero ska baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på skolenheten, samt vilka åtgärder som mot bakgrund av analysen bedöms som effektiva. (...) Det framgår vidare att huvudmannen ska försäkra att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Med detta åsyftat bland annat att huvudmannen ska se till att rektorn har tillgång till nödvändiga resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. (...) Ett förebyggande arbete med att tillförsäkra elever trygghet och studiero innebär att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Detta kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas.

Ordningsregler

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsregler ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsreglerna.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 108, framgår att i förskoleklassen, grundskolan och samt fritidshemmet ska rektorn eller en lärare få omhänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen eller för att förebygga kränkande fotografering eller filmning. Rektorn ska även få besluta att mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid skoldagens början och återlämnas senast vid skoldagens slut. Rektorns beslut får avse högst ett år i taget.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 235, framgår vidare att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av skolenhetens rutiner bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om ett föremål har omhändertagits eller om det har lämnats tillbaka.

Plan mot kränkande behandling

Enligt 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling ska planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Anmäla och utreda kränkande behandling

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande

Disciplinära åtgärder

Enligt 5 kap. 6 § får personalen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Under de förutsättningar som anges i 5 kap. 7 § skollagen får en lärare besluta om utvisning ur undervisningslokalen. Av bestämmelsen framkommer att ett beslut om utvisning ur undervisningslokalen inte får fattas för en elev i förskoleklassen. Disciplinära åtgärder, däribland utvisning ur undervisningslokalen, ska enligt 5 kap. 24 § skollagen dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Upprepade ordningsstörningar eller olämpligt beteende

Enligt 5 kap. 9–10 §§ skollagen ska rektorn se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero.

Av utredningen i ärendet framgår att skolpersonal har identifierat vissa problem kopplade till trygghet och studiero, bland annat konflikter bland elever på mellanstadiet, grupperingar i vissa årskurser, elever som upplever raster som otrygga samt ett hårt språkbruk. Trots att skolan har vidtagit vissa åtgärder och under tidigare läsår samarbetat med andra

aktörer för att lösa problem kopplade till trygghet och studiero så visar Skolinspektionens utredning att problemen kvarstår. Det framgår vidare att skolan inte har kartlagt och analyserat problem kring trygghet och studiero och utifrån genomförd analys vidtagit relevanta åtgärder i syfte att lösa problemen. Detta utgör en brist. Skolan genomför visserligen kartläggningar av elevernas upplevelser genom enkäter, men flera elever uppger att de inte ges återkoppling på resultatet av dessa enkäter. Ett effektivt förebyggande arbete kräver att skolan kontinuerligt följer upp, kartlägger och analyserar tryggheten och studieron vid skolan. Utifrån denna analys bör adekvata åtgärder vidtas. Skolinspektionen konstaterar att skolan både brister i analysen av tryggheten och studieron samt i genomförandet av förebyggande åtgärder.

Ordningsregler

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att det vid skolenheten inte finns några skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning som beslutats av rektorn.

I övriga delar har det inte framkommit att det finns brister i arbetet med ordningsreglerna. Detta då det framgår att det finns ordningsregler vid skolenheten som följs upp och omarbetas vid behov.

Plan mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med planen mot kränkande behandling. Skolinspektionen har tagit del skolans plan mot kränkande behandling för läsåren 2023/2024 och 2024/2025 och kan konstatera att ifrågavarande planer saknar en översikt över de åtgärder som skolan bedömer är nödvändiga för att förebygga kränkande behandling. Vidare saknas en redogörelse över hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Av intervjuer med elever och lärare framgår att planerna heller inte upprättats, följts upp eller setts över under medverkan av eleverna vid skolenheten. Detta utgör brister.

Anmäla och utreda kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans hantering av anmälningar om kränkande behandling. Utredningen visar att alla händelser då en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling inte anmäls till rektorn, vilket utgör en brist. Personal uppger att det finns situationer där personalen inte hinner göra anmälningar eller händelser som glöms bort. Vidare framgår att elever kan välja om en händelse ska anmälas eller inte samt att vissa händelser inte anmäls om utsättande elev nyligen förekommit som utsättande elev i en tidigare utredning om kränkande behandling. Skolinspektionen konstaterar att det saknas en samsyn bland skolans personal kring vad som utgör en kränkning och när

en anmälan ska upprättas, vilket också riskerar att leda till att händelser som utgör kränkande behandling inte anmäls till rektorn.

Av rektorns intervjusvar framgår att huvudmannen informeras när en kränkingsanmälan upprättas. Det framgår vidare att utredningar genomförs och att åtgärder vidtas efter genomförd utredning. Skolinspektionen finner inte att huvudmannen brutit mot bestämmelserna när det kommer till anmälan av kränkande behandling till huvudmannen samt utredning av kränkande behandling. Det framgår dock att personal upplever det otydligt vem som är ansvarig för att utreda kränkande behandling. Skolinspektionen i sammanhanget påtala vikten av att rutiner är tydliga och tydligt förankrade hos personalen.

Disciplinära åtgärder

Av intervjusvar från lärare och rektorn framgår att elever visas ut ur klassrummen utan att åtgärden dokumenteras, vilket utgör en brist. Skolan behöver se till att samtliga disciplinära åtgärder, inklusive utvisning ur klassrummet, dokumenteras av den som genomfört åtgärden.

Upprepade ordningsstörningar eller olämpligt beteende

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda bakomliggande orsaker till elevers ordningsstörande beteende. Av utredningen i ärendet framgår att det finns flera elever på skolan som vid upprepade tillfällen stör ordningen eller har ett olämpligt beteende. Skolan har i flera fall inte utrett orsaker till elevers ordningsstörande beteende trots att skolan haft kännedom om att eleven upprepat stör ordningen. Detta gäller i vart fall elev 3, 13 och 17. Att en elevs ordningsstörande beteende uppmärksammas och utreds är viktigt för att komma fram till vilka åtgärder som behövs för att möta elevens behov och stötta eleven i att förändra sitt beteende. Orsakerna till ett ordningsstörande beteende är individuella och behöver utredas och analyseras utifrån elevens individuella situation. Om det vid en sådan utredning framkommer att förutsättningarna för en utredning av elevens behov av särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Skolinspektionen noterar att detta sker i vissa fall, exempelvis beträffande elev 2 och 14, men samtidigt vill myndigheten betona vikten av att upprepat ordningsstörande beteende utreds även i de situationer då förutsättningarna för en utredning om elevens behov av stöd inte är uppfyllda.

Placering i särskild undervisningsgrupp

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har begärt att få ta del av utredning om orsaker till ordningsstörande beteende för elev 7, 8 och 9 samt information om när och

hur utredningarna gjorts, vilka som har deltagit och vad som framkommit. Inkommen begärd information består av anteckningar från elevernas elevakter samt en utvärdering av insatser på gruppnivå kring ett temaarbete som genomfördes höstterminen 2023. Anteckningarna innehåller beslut om placering i särskild undervisningsgrupp för elev 7, 8 och 9, som fattats av rektorn den 5 maj 2025. Dokumentationen beskriver elevernas ordningsstörande beteende och möjliga bakomliggande orsaker till detta. Besluten innebär att eleverna placeras i en särskild undervisningsgrupp från och med 5 maj till och med 13 juni 2025. Det finns även en utvärdering av elevernas placering i särskild undervisningsgrupp, daterad den 10 juni 2025, där eleverna och deras vårdnadshavare deltagit.

För elev 8 finns även en allmän pedagogisk bedömning med syfte att ge en allsidig och realistisk bild av elevens förutsättningar att nå kunskapskraven i årskurs 9, upprättad februari 2025. I den pedagogiska bedömningen beskrivs bland annat elevens sociala samspel och beteende och elevens möjlighet att lyckas i sin kunskapsinhämtning genom att arbeta i en liten undervisningsgrupp. Det framgår att elev 8 under senare delen av vårterminen har undervisats, i de teoretiska ämnena, i en liten grupp på tre elever. Vid intervju med rektorn så uppges den särskilda undervisningsgruppen har startats upp i början av maj 2025. Det finns ingen utredning om särskilt stöd för elev 7 och 9. Rektorn uppges att elev 9 är föremål för många utredningar om kränkande behandling samt att skolan planerar att utreda elevens behov av särskilt stöd.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen följer bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram

utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till.

Av 3 kap. 11 § framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp beslutas enligt 3 kap. 9 § andra stycket skollagen av rektorn utan möjlighet att överlåta beslutanderätten till någon annan.

Av 5 kap. 12 § första stycket skollagen följer att rektorn i bland annat grundskolan får besluta om tillfällig omplacering som innebär att en elev ska följa undervisningen i en annan undervisningsgrupp än den eleven annars hör till eller undervisas på annan plats inom samma skolenhet. Beslut om tillfällig omplacering får endast fattas om åtgärderna som gjorts efter en sådan utredning som avses i 5 kap. 9 § första stycket skollagen inte varit tillräckliga eller om det annars är nödvändigt för att tillförsäkra de andra eleverna trygghet och studiero. Ett beslut enligt 5 kap. 12 § första stycket får innebära att eleven ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp enligt 3 kap. 11 § skollagen. De förutsättningar som anges i 3 kap. skollagen för sådan undervisning behöver inte vara uppfyllda inför ett beslut om tillfällig omplacering. Av 5 kap. 12 § femte stycket skollagen framgår att ett beslut enligt 5 kap. 12 § första stycket skollagen inte får gälla för en längre tid än fyra veckor.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att det finns brister i skolenhetens och rektorns hantering av beslut om att placera elever i särskild undervisningsgrupp.

Utredningen visar att det finns elever som ges stödåtgärder som är att betrakta som särskilt stöd, men där skolan inte har genomfört en utredning om särskilt stöd. Detta är en brist som i vart fall omfattar elev 7 och elev 9. Vidare bedömer Skolinspektionen att det är en brist att elev 7, 8 och 9 saknar beslut om åtgärdsprogram. Av utredningen i ärendet framgår att elev 7, 8 och 9 placerats i en särskild undervisningsgrupp 5 maj – 13 juni 2025. Skolinspektionen kan konstatera att det inte är fråga om en tillfällig omplacering, då beslutet att placera eleverna i en särskild undervisningsgrupp avser en tid som är längre än fyra veckor.

Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp är en särskild stödåtgärd och ska därför genomföras inom ramen för ett åtgärdsprogram som föregåtts av en utredning av elevens behov av särskilt stöd.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ragunda kommun verksamhet vid Hansåkerskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller trygghet och studiero, kränkande behandling och placering i särskild undervisningsgrupp. Det finns därför skäl att förelägga Ragunda kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av juristen Johannes Behndig.

Utredaren Andreas Näslund har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Anna Karlsson medverkat.